

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ

У тезах окреслено актуальні напрями психолого-педагогічного супроводу формування медіакультури підлітків.

Ключові слова. *Інтернет-ресурси, Інтернет-технології, медіаосвіта, медіаінформація, медіакультура, психологічний супровід, інформаційно-комунікаційні технології.*

В тезисах обозначены актуальные направления психолого-педагогического сопровождения формирования медиакультуры подростков.

Ключевые слова. *Интернет-ресурсы, интернет-технологии, медиаобразование, медиаинформация, медиакультура, психологическое сопровождение, информационно-коммуникационные технологии.*

In theses outlined current trends psychological and pedagogical support forming media culture of teenagers.

Key words. *Internet resources, Internet technology, media education, mediainformatics, media culture, psychological support, information and communication technologies.*

На сьогоднішній день Internet-ресурси є найбільш доступним, поширеним і популярним джерелом спілкування, розваг, отримання будь-якого виду інформації. Масштаби їх впливу (що починається з самого раннього віку і продовжується все життя) на формування смаків, поглядів, звичок, ціннісних орієнтацій особистості, її поведінки та самосвідомості не піддаються виміру.

Internet-технології стали природною складовою життя підростаючого покоління. Сучасна дитина однаково легко і швидко освоює новітні моделі мобільних засобів зв'язку, інтерфейси, веб-ресурси, призначені для розваг, спілкування та обміну інформацією. Самостійне пізнання інформаційного простору дозволяє їй розширити коло власних інтересів, спонукає до

кмітливості, сприяє додатковій освіті, привчає до самостійного розв'язання освітніх та соціальних завдань, задовольняє потребу особистості в лідерстві.

Підлітки, які добре володіють комп'ютерною технікою та легко орієнтуються в мережі Internet, адекватно оцінюють свої здібності та можливості, цілеспрямовані та кмітливіші за інших, адже для орієнтації у віртуальному просторі, їм треба уміти структурувати великі потоки інформації.

Беручи до уваги той факт, що зміст медіа-інформації часом є суперечливим, шкідливим¹, а то й небезпечним для життя підлітків, а їх уміння диференціювати інформацію сформоване не в повній мірі, виникає необхідність проведення фахівцями соціально-психологічних служб загальноосвітніх навчальних закладів системної та систематичної просвітницької і профілактичної роботи, спрямованої на формування у підростаючого покоління медіакультури та безпечного поведіння в Internet -просторі.

Впливаючи на освіту молодого покоління, всесвітня мережа Internet одночасно все більше перетворюється на потужний чинник його соціалізації. Однак, в окремих випадках, є єдиним та стихійним шляхом набуття підлітками соціального досвіду. Прагнучи бути дорослими та незалежними вони можуть потрапляти під деструктивний вплив мас-медіа. Тому здійснюючи просвітницьку та профілактичну роботу фахівцям психологічних служб слід акцентувати увагу на *формуванні* у школярів стійких пізнавальних інтересів, допитливості, спостережливості; умінь диференціювати отриману інформацію; здатності аналізувати власні вчинки та вчинки інших, прослідковувати причиново-наслідкові зв'язки між ними, робити адекватні висновки та узагальнення з цього приводу тощо.

У процесі даної роботи важливо дотримуватися індивідуального підходу, оскільки аналіз поведінки однолітків та висновки щодо неї підліток здійснює на основі власного соціального досвіду, що в свою чергу залежить від умов його існування та оточення.

¹ Сьогодні набирає обертів *кібербулінг* (приниження за допомогою мобільних телефонів, інтернету), за цим явищем стоїть ціла низка соціальних, психологічних та педагогічних проблем [5, С. 3].

Здійснюючи просвітницьку та профілактичну роботу практичний психолог має допомогти учневі розібратися в собі, знайти своє місце в соціумі; навчити визначати ближні та дальні життєві цілі і засоби їх досягнення. Одними з головних у цьому руслі завдань, що стоять перед фахівцями соціально-психологічної служби, є: виявлення здібностей та обдаровань підлітка, пошук можливостей для його саморозкриття, самовираження; сприяння усвідомленню ним того факту, що вчинки і дії характеризують його як особистість і можуть викликати у спільноти, членом якої він є, як повагу, захоплення, бажання наслідувати так і зневагу чи відчуження.

У той же час, аби захистити школяра від можливої віртуальної небезпеки, що чатує на нього, необхідно переконати його у важливості дотримання правил безпечної поведінки в мережі Internet. Зокрема таких як «7 *«не можна»*»:

1. *Не можна* перевищувати встановлені для підлітків ліміти часу користування комп'ютером;
2. *Не можна* відвідувати заборонені Internet-сайти;
3. *Не можна* погоджуватися без дозволу батьків на зустрічі з людьми, знайомство з якими відбулося в мережі Internet;
4. *Не можна* висилати їм фото;
5. *Не можна* відповідати на листи віртуальних незнайомих;
6. *Не можна* давати їм без згоди батьків жодної особистої інформації (ім'я, адреса, номер телефону, номер школи, місце роботи, дохід батьків і тощо);
7. *Не можна* приховувати від батьків своїх Internet-співрозмовників та теми спілкування з ними.

Звичайно, такий підхід потребує активної співпраці фахівців соціально-психологічної служби з батьками чи особами, які їх замінюють. Тому вони мають передбачити ряд заходів і для цієї категорії учасників педагогічного процесу.

Зокрема, необхідно акцентувати увагу батьків на тому, що вони мають регламентувати дітям час на користування комп'ютером, цікавитися тим, які

сторінки, сайти вони відвідують, з ким із Internet-співрозмовників спілкуються, яка небезпека може чатувати на них у всесвітній віртуальній мережі тощо. А якщо вони хочуть аби дитина їм довіряла, то мають не сварити її, а відверто розповідати їй про можливі наслідки необачного знайомства з невидимим співрозмовником. Виявляти свою турботу про сина чи доньку, бажання захистити їх. Лише за таких умов можна сформувати довірливі стосунки між дорослими та дітьми.

Підсумовуючи сказане вище можна зробити висновок про те, що оскільки медіаосвіта стала невід'ємною частиною загальноосвітньої підготовки молоді, а також рушійною силою інтеграційних процесів та глобальних перетворень, що відбуваються в світовому суспільстві, без сумніву сучасна школа зобов'язана використати цей потенціал для розвитку та виховання підростаючого покоління. А тому оволодіння комп'ютерною грамотністю, навичками здобувати необхідну інформацію, класифікувати її, накопичувати, зберігати тощо є одним із найважливіших її завдань.

Разом з тим, слід враховувати, що використання інформаційно-комунікаційних технологій та системи масмедіа в навчально-виховному процесі потребує цілеспрямованої підготовки особистості учня до вмілого і безпечного користування ними. І в цій справі важлива роль відводиться соціально-психологічній службі загальноосвітніх навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Закон України «Про інформацію».](#)
2. [Закон України «Про Національну програму інформатизації».](#)
3. [Концепція впровадження медіаосвіти в Україні.](#)
4. [Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження.](#)
5. Про забезпечення навчальних закладів практичними психологами і соціальними педагогами та організацію у 2016-2017 н. р. належного психологічного супроводу учасників навчально-виховного процесу / Лист МОНУ від 20.07.2016 № 1/9-383.

